

Andrej Praprotnik.

Povesti iz avstrijske zgodovine.

(Piše Al. Stroj.)

VII.

Friderik IV., Tirolski.

Mej vsemi vladarskimi rodovinami na širnem svetu je pri podložnikih najbolj priljubljena slavna habsburška rodovina. Zgodovina vseh stoletij nam podaja za to mnogo vzgledov; najlepši dokaz pa so nam dobri Tirolci, ki zlasti Friderika IV. nikdar ne morejo pozabiti.

Friderik IV., brat Ernsta Železnega, je vladal na Tirolskem od l. 1406 do 1439. Bojevatı se je moral z Bavarci, Švicarji in Benečani. Tudi nemškemu cesarju Sigismundu se je zameril, ki je zato v Kostnici ž njim ravnal, kakor da je bil njegov ujetnik. Friderik pa uide iz zapora in se napoti — preoblečen kot godec — mej zveste Tirolce.

Utrujen od dolgega pota pride v temni mrzli noči do mesteca Bludenc na Predarlškem. Mestna vrata so že bila zaprta; hud mraz in lakota sta pa prisilila Friderika, da je močno udaril nekaterikrat na-nje s trkalcem, da bi zbudil vratarja. Zvesti čuvaj nezaupljivo pogleda skozi linico in nekaj nejevoljen vpraša:

»Kdo je? Pošteni meščani ne pohajajo tako pozno okolu.«

»Ubog godec prosi prenočišča pri gostoljubnih meščanih«, ponižno odgovarja Friderik.

»Godca sedaj ne maramo, ker žalujemo za dobrim vladarjem Friderikom«, méni vratar, vendar odpre nekoliko vrata, da bi natančneje pogledal popotnika.

»Povejte mi svoje ime! Morda ste celo ogleduh sovražnikov našega dobrega vojvode. Potem se zastonj trudite, da bi prišli v Bludenc.«

Friderik na te besede ni odgovoril, a hvalil je Boga, da so mu podložniki tako iz srca udani. Vratar ga je hotel še naprej izpraševati, a prav tedaj pride mimo nočni čuvaj, ki je bil zunaj mesta, in jame bolj natanko ogledovati popotnika, ki ga vratar noče spustiti v mesto. Nočni čuvaj pa spozna Friderika. Prestraši se tako, da mu bradnica (helebarda) pade skoro iz rok, in začne klicati: »Vratar, vratar, odpri! Naš milostljivi vojvoda je tukaj! In ti mu hočeš vrata zapreti! Varuj se, da te še nocoj ne ukaže obesiti!« Po teh besedah poklekne pred Friderika. Toda vojvoda ga hitro kvišku dvigne in smehljuje tolaži preplašenega vratarja, rekoč: »Ne bojte se! Friderik Tirolski nikogar ne dá obesiti, ki tako zvesto spolnjuje svojo dolžnost.«

»Oprostite, nisem spoznal svojega milostljivega vladarja«, opravičuje se vratar, odpre vrata na stežaj in se globoko prikloni Frideriku. Nočni čuvaj potem spremlja vojvodo do najimenitniše gostilnice v mestu, kjer mu kolikor mogoče postrežejo; drugi dan ga pa navdušeno proslavlja vse mesto in mu napravi veliko gostarijo. Friderik je povabil tudi zvestega vratarja in pri obedu pripovedoval dogodke prejšnjega dne.

Ker Friderik še ni bil pričran, da so mu podložniki povsod tako udani kot v Bludencu, ni si upal precej javno nastopiti, nabrati vojsko in iti ž njo zoper sovražnika. Hodil je dalj časa nepoznan po Tirolskem, da do dobrega spozna svoje podložnike.

Neke nedelje popoldne pride napravljen kot romar v vas Landek. Bilo je cerkveno žeganje. Pod lipo blizo cerkve je bila zbrana obilna množica; spredaj na lesenem odru so stali kmečki igralci, ki so peli pesni ali pripovedovali slavne dogodke. Friderik nekaj časa zvesto posluša. Potem si izposodi od blizu stoječega pevca mandolino, stopi na oder in pripoveduje zgodbo o dobrem vladarju, ki ga je ljudstvo ljubilo, sovražniki njegovi pa zalezovali, ujeli in zaprli. Zvesto je ljudstvo poslušalo romarja, ki je nekaj

časa pripovedoval, nekaj časa pa opeval slavna dela vladarjeva. Zdelo pa se je poslušalcem, da romar ni navaden igravec. Ptuji pevec na to pripoveduje, kako je oni dobri vladar ubežal iz ječe, kako je ljubil svoje podložnike in kako so mu bili oni udani. Nobeno oko ni bilo suho; otroci in žene, starčki in možje so jokajoč klicali: »Tako se godi našemu dobremu Frideriku!«

»In tukaj je on!« pravi nato Friderik, odgrne svoj romarski plašč in pokaže se dragocena vojvodska obleka. Udano ljudstvo je bilo do solz ginjeno, ko je videlo ljubljenega vladarja; bližje stoječi pa se približajo Frideriku, dvignejo ga na svoje rame in ga nosijo po vasi Landek. Zbrano ljudstvo ga navdušeno pozdravlja. Vsi mu obljubijo neomahljivo zvestobo.

Tako je bil Friderik prepričan, da so mu Tirolci iz srca udani. Začel je nabirati vojakov in kmalu ukrotil neubogljive plemenitaše v deželi. Pomiril se je tudi s cesarjem Sigismundom in odslej je skrbel samo za blaginjo ljube mu Tiroške in zvestih podložnikov.

Hvaležni Tirolci ga še sedaj ne morejo pozabiti. V Inomostu je vojvodska palača, ki jo je dal sezidati Friderik. Palača ima pozlačen bakren pristrešek, ki je znan pod imenom »zlata strehica«. Ljudstvo pripoveduje, da jo je dal narediti Friderik, da bi osramotil svoje sovražnike, ki so ga zaradi njegovih nesreč imenovali Friderika »s praznim žepom«.

Iz naše vasice.

(Piše Janko Barle.)

XXV.

Moj Bog, tega si pa vender nisem mislila, da bom to dočkala«, govorila je pod hruško stara Katarina in še dosti ročno lupila krompir in ga metala v veliko skledo, da tako pomore gospodinja pripraviti večerjo. Kdo bi znal, kako se je pisala, saj je ni nihče drugače klical kot za staro Katarino in pri Mlačanovih je bila, odkar pomnim. Zgovorjenega ni imela sicer ničesar, vendar ga ni bilo, komur bi bila na poti tam v oni mali sobici pod streho. Za veliko delo res ni več bila, noge so ji slabele, suhe roke so se ji tresle in oči so jo že precej zapustile — vendar pri domu je še vedno kaj postorila. Varovala je otroke, podila kokoši iz veže, pomagala materi v kuhinji in prebiralala jagode na debelem molku. Pod župnijskim zvonom ga ni bilo, kdor bi bil sovražnik dobri starici.

Ej, ni se ji hotelo nekaj vjemati tistega popoldne. Majala je večkrat z glavo, ponehala lupiti krompir, ustnice so se ji nabrale na smeh in zopet je dejala:

»No, tu vidim, da me Bog res ljubi, ker mi je dal dočakati to veselje. Kolkokrat sem ga ujčkala na teh le svojih starih rokah in glej, jutri bode novo mašo bral. Ej, dober otroček je bil vedno. Bog mu daj zdravje.«

Tako je modrovala starica pod Mlačanovo hruško, pri fari so pa peli zvonovi, da je bilo veselo slišati, a gori na hribcu nad vasjo zagrmel je po-